

Sygn. akt II Ca 911/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Przemysław Grochowski (spr.)

Sędzia Sądu Okręgowego Iwona Tchórzewska

Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Łuchtaj

Protokolant Katarzyna Gustaw

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 lutego 2014 roku w L.

sprawy z powództwa R. B., J. R., R. W., J. W. (1), A. S., B. W., I. B., K. W. (1), K. W. (2), T. W.

przeciwko M. K.

o ochronę posiadania

na skutek apelacji pozwanej M. K. od wyroku z dnia 28 maja 2013 roku w sprawie I C 567/12 Sądu Rejonowego Lublin – Wschód w Lublinie

I. oddała apelację;

II. oddała wniosek pozwanej M. K. o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego;

III. prostuje w zaskarżonym wyroku niedokładność redakcyjną poprzez oznaczenie przedmiotu żądania w sposób następujący: „o ochronę posiadania” oraz zamieszczenie w punkcie I., przed istniejącą tam treścią, sformułowania: „przywraca powodom: R. B., J. R., R. W., J. W. (1), A. S., B. W., I. B., K. W. (1), K. W. (2), T. W. współposiadanie drogi biegnącej po działce (...) położonej w G. gmina G. w ten sposób, że”.

SSO I.Tchórzewska SSO P.Grochowski SSO E.Łuchtaj

II Ca 911/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 8 lutego 2012 roku powodowie R. B., J. R., R. W., J. W. (1), J. W. (2) i T. W. wnosili o przywrócenie powodom naruszonego przez pozwaną – M. K. współposiadania nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów numerem (...) położonej w G., gminie G., będącej własnością M. K. poprzez nakazanie pozwanej dokonania rozbiórki wzniesionego ogrodzenia działki nr (...) na całej długości działki nr (...), wzdłuż granicy z działkami (...) oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów procesu, o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności. W związku ze śmiercią powoda J. W. (2) postępowanie podjęte zostało z udziałem następców prawnych zmarłego : A. S., B. W., I. B. i K. W. (1).

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 maja 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód nakazał pozwanej M. K. usunięcie ogrodzenia postawionego na działce (...) położonej w G. o długości 77,5 m, usytuowanego przy granicy z działkami

nr (...), zasądził od pozwanej na rzecz powodów koszty procesu oraz oddalił wnioski o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

Rozstrzygnięcie swoje wywodził stąd, że pozwana jest właścicielką i posiadaczem działki nr (...) położonej w G. Gminie G., po której częściowo przebiega, wzdłuż granicy z działkami nr (...), droga polna. Przebiega ona od drogi publicznej relacji L. - W. i biegnie przez działki nr (...). Z drogi tej korzystali przechodząc i przejeżdżając właściciele nieruchomości: nr (...) jest R. B., nr (...) jest J. R., nr (...) jest R. W., nr (...) J. W. (1) i T. W., nr (...) był J. W. (2). W październiku 2011 roku pozwana wzniosła na działce nr (...), przy granicy z działkami nr (...), ogrodzenie z siatki metalowej wspartej na słupkach metalowych o długości 77,5 m, którego usytuowanie wypadło na środku drogi polnej.

Ustalone w toku postępowania okoliczności faktyczne uznał Sąd Rejonowy za bezsporne pomiędzy stronami. Pozwana nie kwestionowała faktu istnienia częściowo na jej działce drogi polnej, korzystania z niej przez powodów, jak również wzniesienia na tej drodze ogrodzenia. Okoliczności te znajdowały także potwierdzenie w przeprowadzonych dowodach: z opinii biegłego sądowego kopii mapy ewidencyjnej. k. 11, oględzin nieruchomości k. 143 – 144. Z ostatniego z tych dowodów wynikało, że między innymi po działce pozwanej przebiega droga polna. Droga ta, pomimo jej częściowego ogrodzenia 1,5 roku temu, była nadal bardzo widoczna na gruncie, zarówno na działce pozwanej, jak działkach za i przed działką pozwanej, co potwierdzało twierdzenia powodów o wieloletnim korzystaniu z tej drogi. Ponadto okoliczność ta nie była przez pozwaną kwestionowana.

Zeznania świadka J. D. niczego istotnego w ocenie Sądu Rejonowego, do sprawy nie wniosły. Sąd ten przy tym oddalił wnioski pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka W. K. (1), jak również dowód z przesłuchania pozwanej oraz akt sprawy I Ns 246/11, bowiem okoliczności na jakie miałyby zeznawać świadek W. K. (2) tj. czasokres, zasady korzystania przez powodów z nieruchomości, fakt zakupu materiałów z budowę ogrodzenia za życia męża pozwanej, zagrożeń jakie spowodowałyby rozebranie ogrodzenia Sąd uznał za nie mające istnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Pozwana nie kwestionowała faktu korzystania z drogi przez powodów. Częstotliwość tego korzystania, jak i jego zasady nie odgrywają w sprawie istnego znaczenia; dotyczyło to również przyczyny postawienia ogrodzenia lub następstwa jego rozebrania. Zakres postępowania dowodowego w sprawie o naruszenie posiadania, jak wywodził Sąd Rejonowy, wyznacza art. 478 k.p.c. zgodnie z którym Sąd bada jedynie ostatni stan posiadania i fakt jego naruszenia, nie rozpoznając samego prawa ani dobrej wiary pozwanego. Z tych samych przyczyn za nieistotny dla rozpoznania sprawy uznał Sąd dowód z przesłuchania pozwanej. Niezależnie od tego Sąd miał na względzie charakter symetryczny charakter tego dowodu, który zakłada przesłuchanie obu stron. W zakresie wniosku o dopuszczenie dowodu z akt sprawy, to pozwana nie wskazała kart z tych akt, z których przeprowadzenia dowodu się domaga, jak również okoliczności faktycznych, które miały być wykazane przy pomocy tego dowodu.

W tych okolicznościach Sąd Rejonowy przyjął powództwo za zasadne na tle przesłanek z art. 344§1 kc, art. 342 kc i 336 kc, wskazując, że ustawodawca wprowadził bezwzględny i generalny zakaz samowolnego naruszania posiadania, który jest skorelowany z ograniczeniem kognicji sądu, uprawnionym w postępowaniu o naruszenie posiadania do badania jedynie ostatniego stanu posiadania i faktu jego naruszenia, nie rozpoznając samego prawa ani dobrej wiary pozwanego. Powodów uznać należało za posiadaczy części nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) w zakresie w jakim po działce tej przebiega droga polna. Posiadanie to polegało na władaniu tą częścią nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności drogi koniecznej, miało zatem charakter posiadania zależnego. Posiadanie w tym zakresie nie było przez pozwaną kwestionowane a ponadto zostało wykazane dowodem z oględzin nieruchomości. Czasokres i częstotliwość wykonywania władztwa nad rzeczą w zakresie odpowiadającym służebności drogi koniecznej nie miało w sprawie istotnego znaczenia. Sąd podzielił w tym zakresie stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w wyroku z 3 czerwca 1966 r. III CR 108/66, OSPiKA 1967, nr 10, poz. 234 oraz uzasadnieniu postanowienia z dnia 7 maja 1986 r. III CRN 60/86, OSNCP 1987, nr 9, poz. 138, zgodnie z którym posiadaczem rzeczy jest nie tylko ten, kto efektywnie wykonuje nad nią władztwo, lecz również ten, kto ma tylko możliwość wykonywania tego władztwa, choćby z tej możliwości nie korzystał. Umiejscowienie, przebieg drogi biegnącej m. in. po działce pozwanej wskazuje, że droga ta służyła i miała służyć właścicielom (posiadaczom) nieruchomości wzdłuż niej usytuowanych, a zatem również powodom. Droga ta zapewnia im dostęp do drogi publicznej.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy było to czy pozwana godziła się na korzystanie z tej nieruchomości przez powodów. W sprawie o naruszenie posiadania nie ma znaczenia, czy ostatni stan posiadania był „spokojny” oraz czy posiadanie to było zgodne z prawem i czy było wykonywane w dobrej wierze. Poprzez wybudowanie ogrodzenia na swojej działce wzdłuż środka istniejącej w tym miejscu drogi, pozwana naruszyła posiadanie nieruchomości przez powodów, uniemożliwiając im przejazd i przechód drogą biegnącą po tej działce.

Sąd nie znalazł przy tym podstaw do nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności, zaś rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparł o art. 98§1 kpc.

Pozwana w swojej apelacji zaskarżyła ten wyrok w części z wyłączeniem rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III. i wносиła o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego. Zarzucała przy tym :

- 1/ naruszenie art. 325 kpc poprzez pominięcie w sentencji wyroku oznaczenia przedmiotu sprawy;
- 2/ naruszenie art.328 kpc wobec sprzeczności treści wyroku z jego uzasadnieniem, gdy wyrok dotyczy rozbiórki ogrodzenia, zaś uzasadnienie - przywrócenia posiadania, co mogło mieć wpływ na treść wyroku;
- 3/ naruszenie art. 217 §1 i 3 kpc oraz art. 227 kpc poprzez nieuwzględnienie wniosku pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka W. K. (1) na okoliczności czasokresu posiadania , zasad korzystania przez powodów z nieruchomości, zakupienia materiałów budowlanych na budowę ogrodzenia za życia męża pozwanej, zagrożeń, jakie wynikłyby z rozebrania ogrodzenia, jak również oddalenie dowodu z przesłuchania pozwanej oraz akt I Ns 246/11 Sądu Rejonowego Lublin-Wschód, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy;
- 4/ naruszenie art.5 kc poprzez jego niezastosowanie i pominięcie okoliczności, że zachowanie powodów stanowiło oczywiste naruszenie zasad współżycia społecznego , gdy sąsiad wykorzystał materiały budowlane znajdujące się na działce pozwanej bez jej zezwolenia oraz, że pozostawienie nieruchomości ogrodzonej stanowiło oczywiste zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego;
- 5/ naruszenie art. 344§1 kc polegające na błędnej wykładni tego przepisu i przyjęciu, że pozwana poprzez wybudowanie ogrodzenia naruszyła posiadanie nieruchomości przez powodów, uniemożliwiając im przejazd i przechód drogą biegnącą po działce;
- 6/ naruszenie art.346 kpc polegające na pominięciu okoliczności, że roszczenie o ochronę posiadania nie przysługuje, gdyż nie da ustalić się zakresu współposiadania.

W związku z tym skarżąca wносиła o przeprowadzenie przed sądem odwoławczym dowodu z przesłuchania pozwanej i zeznań świadka W. K. (1) na okoliczności czasokresu posiadania, zasad korzystania przez powodów z nieruchomości, zakupienia materiału na budowę ogrodzenia za życia męża pozwanej i zagrożeń wynikających z rozebrania ogrodzenia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Żaden z zarzutów apelacji nie podważał zasadności rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku, co w konsekwencji prowadziło do braku uwzględnienia wniosków zawartych w środku odwoławczym wniesionym przez pozwaną.

Zarzuty wyszczególnione pod punktem 1 i 2 wyprowadzane są ze sformułowania brzmienia orzeczenia, które istotnie uznać można za wadliwość pod względem treści wyroku w znaczeniu formalnym, jednakże, wbrew sugestiom skarżącej, nie wywierającej wpływu na rozstrzygnięcie o roszczeniach podlegających rozpoznaniu w sprawie. Nie zachodziła tutaj sprzeczność pomiędzy sentencją a uzasadnieniem, bowiem z zastosowanej i omówionej przez Sąd Rejonowy podstawy prawnej rozstrzygnięcia jednoznacznie wynika odwołanie się do instytucji ochrony naruszonego posiadania, co stanowiło z jednej strony przedmiot żądania pozwu, z drugiej zaś sentencja nie operowała sformułowaniem mogącym sprowadzać odmienne wnioski co do przedmiotu rozstrzygnięcia. Niedostatek w zakresie

podnoszonym w apelacji nosi znamiona niedokładności redakcyjnej podlegającej sprostowaniu w trybie art. 350§1 kpc, co, na podstawie §3 tego uregulowania, należało do kompetencji sądu rozpatrującego apelację.

W przypadku zarzutu omówionego w punkcie 3, podzielić należy stanowisko zajęte w tym przedmiocie przez Sąd Rejonowy i, przy braku przekonującej argumentacji na ten temat, duplikującej w zasadzie uzasadnienie zgłaszanych wniosków dowodowych, nie zachodziły wskazywane w apelacji powody naruszenia art. 217§3 kpc i 227 kpc. Natomiast, w świetle przyczyn odmowy uwzględnienia wniosku o dopuszczenie dowodów z uwagi na brak ich znaczenia dla rozpoznania sprawy, nie można dopatrzeć się obrazy art.217§1 kpc. Motywy odmowy przeprowadzenia wskazywanych w apelacji dowodów przed Sądem Rejonowym, pozostawały także aktualne w postępowaniu odwoławczym.

Powołując się na naruszenie art.5 kc, skarżąca wskazywała na instytucję nadużycia prawa przez powodów z uwagi na sprzeczność wysuwanego przez nich roszczenia z zasadami współżycia społecznego, których dopatrywała się w konieczności zabezpieczenia nieruchomości przed grabieżą składowanych tam rzeczy oraz dostępnością postronnych osób. Trudno jednak dopatrzeć się, by postępowanie pozwanej, mogło odpowiadać takim akceptowanym społecznie wzorcom postępowania, które dopuszczałyby samowolne naruszenie cudzych uprawnień w celu ochrony własnego stanu władania. Pozostaje to w sprzeczności z przesłankami ochrony posesoryjnej negującej właśnie taki sposób obrony praw przysługujących naruszcycielowi, które, w świetle tej instytucji, ustępują przed zabezpieczeniem stanu faktycznego władania. Przy tym, na tle twierdzeń pozwanej, nie widać zasadnych przyczyn, dla których ochrona przed ingerencją ze strony nieuprawnionych osób odbywać się musi z naruszeniem istniejącego na gruncie stanu rzeczy i korzystania przez powodów z przejazdu szlakiem drożnym umiejscowionym w przygranicznym pasie działki pozwanej.

W odniesieniu do zarzutu wskazanego w punkcie 5, to, jak, należy rozumieć wywody apelacji, naruszenie art.344§1 kc upatruje skarżąca w braku samowoli w naruszeniu posiadania, bowiem powodowie mieli świadomość grzecznościowego korzystania z przejazdu po działce powódki do czasu ogrodzenia terenu prowadzonej tam budowy oraz uzasadnionym wyraźnym przepisem prawa budowlanego, który zobowiązuje do odpowiedniego zabezpieczenia terenu budowy, wkroczeniu w zakres cudzego posiadania. Przytoczona argumentacja nie prowadzi do zanegowania zastosowania przez Sąd Rejonowy kontestowanego przez skarżącą uregulowania w sytuacji, gdy pozostaje ona zarówno gołosłowna i wewnętrznie sprzeczna, jak i pozbawiana ustawowego umocowania. Korzystanie grzecznościowe, o ile prowadzić by miało do podważenia zasadności powództwa, nawiązuje do władztwa prekaryjnego, które nie podlega ochronie na równi z posiadaniem. Stoi to w sprzeczności z ustaleniami Sądy Rejonowego, jak też ze stanowiskiem samej pozwanej, która poniekąd przyznaje wykonywanie władztwa przez powodów w zakresie służebności drogowej, odwołując się do uprawnionego naruszenia stanu posiadania. Nadto, jak to sama podnosiła (k.107), z drogi korzystali także jej rodzice, co wskazuje na wytyczenie tej drogi poprzez udostępnienie, jak to ma miejsce zwyczajowo, pasów gruntu z działek sąsiadujących w celu równorzędnego korzystania z przejazdu. Pozwana nie może teraz zasadnie twierdzić w apelacji, że korzystanie to odbywało się z jej strony na warunkach wyłącznie grzecznościowych. Przy tym na częstotliwość korzystania, częstszego niż sporadyczne, wskazują wyjeżdżone koleiny, co dowodzi utrwalonego i częstego korzystania z przejazdu. Pozostaje to jednakże kwestią o drugorzędym znaczeniu, bowiem regulacja art.344§1 kc nie dotyczy wyłącznie zadawnionych lub wykonywanych intensywnie stanów władania rzeczą. Nie można doszukać się, a nie czyni tego także apelująca, poza ogólnikowym przywołanie aktu prawnego (prawa budowlanego), w uregulowaniach tej ustawy przepisu, który, wedle twierdzeń skarżącej, wyłączałby zakaz określony w art.342 kc. Obowiązki nałożone na inwestora, do których zdaje się nawiązywać apelacja, a o jakich mowa w art.18 ust.1 prawa budowlanego, nie mogą kreować u osób trzecich ich korelatu w postaci uchylenia ochrony prawnej przysługujących im dóbr i obowiązku znoszenia wyzucia ich z chronionego prawem władztwa na rzeczą.

Przywołanie, w kontekście okoliczności sprawy, gdzie przedmiotem roszczenia jest przywrócenie poprzedniego stanu gruntu, wykorzystywanego w charakterze drogi przez każdego z powodów niezależnie od siebie, sprzed zmian dokonanych przez pozwaną polega na nieprozumieniu. Kwestia ta podlega rozważeniu o ile pozwana jest również współposiadaczką gruntu zajętego pod drogę, to wówczas wzniesienie przez nią na tym obszarze przeszkód uniemożliwiających wykonywanie dotychczasowego władztwa prowadzi do pozbawienia posiadania niezależnie

każdego z powodów. Posiadanie bowiem w zakresie służebności drogowej ma charakter pro diviso i nie wymaga współdziałania posiadaczy., jak przy niektórych postaciach posiadania niepodzielnego.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art.385 kpc, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł, zważywszy na jego wynik, w oparciu o art.98§1 kpc.